

радикальне нарощування поширеності, актуалізованості і впливовості українсько-центричних політичних міфів є одним з необхідних фундаментальних чинників досягнення належного для стабільного існування і розвитку сучасного українського суспільства рівня його національної безпеки.

Висновки. Національна безпека суспільства значною мірою зумовлюється станом його соціальної психіки та інформаційно-комунікативного простору, у яких величезну роль відіграють суспільно-політичні міфи. Серед них з позиції впливу на національну безпеку суспільства доречно виділяти міфи позитивні і негативні, конструктивні і негативні. І ця безпека – в зазначеному контексті – лишень тоді може бути належною, коли в суспільстві суспільно-центричні політичні міфи беззаперечно домінують над їхніми антисуспільними опонентами.

Література:

1. Варій М.Й. Руйнівна психологія, що склалася в українському суспільстві, як загроза національній безпеці // *Психологічні аспекти національної безпеки* / Відп. ред. М.Варій. Львів: ЛДУВС, 2008. С. 6-10.
2. Варій М. Й. *Соціальна психіка нації* / Наукова монографія. – Львів: Сполом, 2002. 184 с.
3. *Психологічні аспекти національної безпеки* / Відп. ред. М.Варій. Львів: ЛДУВС, 2008. 264 с.

Тези надіслані 28 лютого 2019 р.

Горошкевич Надія Євгеніївна

ПОЗИТИВНЕ ПІДКРІПЛЕННЯ В НАВЧАЛЬНІЙ ПОВЕДІНЦІ СТУДЕНТІВ – ПСИХОЛОГІВ, ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

На поведінку людини можна впливати різними методами. Метою нашого дослідження виступає припущення, що навчання за допомогою принципів позитивного підкріплення відбувається легше, веселіше та допомагає досягти бажаного навчального ефекту. Також, набуті навчальні звички переносяться в професійну діяльність та побут, що дає змогу відчувати себе соціально успішною та благополучною людиною.

Проблема зміни поведінки в процесі навчання, адекватне застосування негайної винагороди та системи покарань виступає актуальною в сучасному

суспільстві, оскільки допомагає зорієнтуватись у виборі ефективного поведінково-навчального напрямку. Допомагає студенту й викладачу отримати швидкий зворотній зв'язок.

Регулювання поведінки являє собою комплекс методів на основі теорії підкріплення, який допомагає змінити поведінку індивіда. Закон ефекту ґрунтується на методах регулювання поведінки, коли індивіди прагнуть до повторення позитивно підкріпленої поведінки та уникають відтворювати не підкріплені дії.

З чотирьох основних типів підкріплення: позитивне підкріплення, відмова від повчань, покарання та згасання небажаної поведінки, ми розглянемо більш детально саме позитивне підкріплення.

Позитивне підкріплення – це винагорода бажаної поведінки студентів (схвалення за своєчасне прибуття на заняття, за виконання навчального завдання тощо). Такі "приємні несподіванки" стимулюють студентів до повторення подібних дій.

Підкріплення бажаної поведінки залежить від частоти та інтервалів підкріплення. Для нашого дослідження важливі як постійне підкріплення, так і часткові підкріплення: з фіксованим та перемінним інтервалом, з фіксованим та перемінним рівнем. Де постійне підкріплення зазвичай досить ефективне та застосовується на ранніх стадіях навчання, де кожне зусилля студентів «винагороджується» вигідним для них результатом, наприклад, накопичувальною системою балів за активність на навчальному занятті. А часткові підкріплення варіативно застосовуються в навчальному процесі в залежності від етапів та важливих на кожному етапі результатів навчання.

Наприклад, часткове підкріплення з фіксованим інтервалом, у випадку, коли студент проявляє постійну активність на належному рівні, накопичені бали через визначені проміжки часу перетворюються в позитивну оцінку. Для прикладу, кожні два тижні. Або, за кожний позитивно розв'язаний тест до заданої теми у віртуальному навчальному середовищі, студент отримує позитивну оцінку. Накопичувальна система позитивних оцінок дає підставу для виставлення позитивної оцінки на заліковому контролі, також для підвищення оцінки на іспиті.

Також, часткове підкріплення з фіксованим рівнем, можна підтримувати за рахунок стимулювання активності студента через визначене, доведене до відома студентів, число проявів такої навчальної діяльності, яке буде заохочуватись переведенням числа активності в позитивну оцінку. Наприклад, кожні п'ять занять поспіль активності студента автоматично переводяться в позитивну оцінку. Однозначно, що при цьому мають бути визначені чіткі критерії «активності студента».

Але, на нашу думку, позитивне підкріплення необхідно формувати не тільки в стимулюванні отримання студентами позитивної оцінки. Важливо

сформувати бажання вчитись для отримання знань, навичок та вмінь. Тим більше, це вкрай необхідно для студентів-психологів – майбутніх практиків.

Відтерміноване отримання оцінки, в певних випадках можна розглядати, як запізніле підкріплення. Мова йде про своєчасне позитивне підкріплення, яке має здійснюватись у зв'язку з дією, поведінкою, яку потрібно підтримувати.

Для нашої країни характерне застосування негативного підкріплення: ми залякуємо, примушуємо, позбавляємо чогось, і що дуже важливо – забуваємо похвалити, коли щось зроблено гарно. Хоча вчасно звернути увагу на поведінку, яка нам потрібна, і одразу позитивно підкріпити її набагато дієвіше. Основні переваги позитивного підкріплення – досягнення бажаного результату відбувається швидше, спокійніше, а головне, цей процес приємний для обох сторін.

І ще один важливий момент – в якості підкріплення корисно обирати тільки те, чого індивід дійсно бажає. Якщо людина сита, їжа не стане позитивним підкріпленням. Посмішка не буде дієвою, якщо інша людина хоче вивести нас із стану рівноваги.

Важливий також розмір підкріплення. Чим він менший, тим краще. Що дозволяє дати більшу кількість підкріплень за навчальне заняття. Наприклад, кожна активність студента протягом заняття може бути підкріплена заохочувальними «погладженнями» з боку викладача: «Молодець!», «Добре зроблено!», «Влучно сказано!» тощо. В даному випадку ми будемо позитивно підкріплювати бажані дії своєчасно, підкреслювати, які саме дії заохочуються, розмір підкріплення – малий.

Одним з найбільш ефективних прийомів виступає отримання «великої винагороди», що можна віднести до часткового підкріплення з перемінним інтервалом. Це нагорода, що значно перевищує звичайне підкріплення, стає сюрпризом та може одноразово значно сприяти покращенню поведінки.

Висновки. Позитивне підкріплення – це винагорода за бажану поведінку, яка допомагає впливати на результати навчальної діяльності за допомогою варіацій частоти, інтервалів, своєчасності та розміру підкріплення. Позитивне підкріплення корисно застосовувати в навчальному процесі студентів-психологів, тому що воно згодом стає для них звичною практикою в професійній діяльності та повсякденному житті, також допомагає суб'єктивно відчувати себе більш успішним та благополучним в соціумі.

Література:

1. *Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред.. І.Г. Єрмакова – Запоріжжя : Центуріон, 2005. – С. 418-427.*

2. *Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності [Електронний ресурс] / І. Д. Бех – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/19530610/pedagogika/psihologichni_dzherela_vihovnoyi_maysternosti_-_beh_id.*

3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб./Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. — К.: Просвіта, 2001. — 416 с.

4. Психотерапевтична енциклопедія. — С.-Пб.: Пітер. Б. Д. Карвасарський. 2000.

5. Фурманов И. А. Основы групповой психотерапии: Учебное пособие / И. А. Фурманов, Н. В. Фурманова — Минск : Тесей, 2004. — 256 с.

Гузенко Ірина Михайлівна

ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА

Вже п'ятий рік на сході нашої країни тривають бойові дії. Специфіка службової діяльності військовослужбовців містить у собі постійний підвищений фактор ризику. Напружене виконання завдань в бойових умовах триває під дією стрес – факторів. І, як показує досвід, у військовослужбовців, котрі тривалий час перебувають під впливом емоціогенних чинників, відбуваються як фізіологічні, так і психічні зміни, знижується рівень морально-психологічного стану, що викликають відповідні реакції та відхилення у поведінці воїна. Відхилення поведінки військовослужбовця зумовлюють різні фактори: соціальні і психологічні, матеріальні і духовні, інформаційні та організаційні. Вони можуть впливати на особистість, визначати зміст, характер, спрямованість її поведінки. Саме ці зміни продукують зростання злочинності, наркоманії й алкоголізму, безробіття, агресії, депресії тощо [3].

Високі показники проявів різних форм девіантно-делінквентної, агресивної, адиктивної поведінки, їх поширення між військовослужбовцями залежать від індивідуально-психологічних якостей воїна. Будь які прояви девіацій, а особливо коли мова йде про військовослужбовців під час виконання бойових завдань у зоні проведення антитерористичної операції, певною мірою можуть призводити до не бойових втрат особового складу, невиконання завдань за призначенням та зменшення бойової готовності усього підрозділу чи окремого військовослужбовця [1].

Частота психічних порушень, прояви девіацій корелюють з числом втрат (убитих, поранених). Статистика втрат за час проведення Антитерористичної операції безумовно вказує на гостру проблему своєчасного виявлення, діагностики та попередження будь яких проявів відхильної поведінки, що на рівні бойових втрат є однією з передумов загибелі військовослужбовців.